

tíðindablaðið

sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevandi: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Kárlan Dahl
Bláðfólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórrinn Smith
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

Svik móti børnum

SO hevur afturhaldssamgongan í Tórshavnar býráð samtykt ta sokallaðu ótraditionellu barnaansingarskipanina. Innihaldið í hesi skipan er enn eitt sindur kámt og ógreitt, men tað stendur tó klárt, at ætlanin liggur langt frá tí, vit vanligu uppfata sum forsvarligt í okkara frammánundan ikki serliga barnabliða samfelag. Hugsað verður um, at t.d. 50 børn skulu stúgvast inn í eina brandfelli av eini mjørkadalsbarakk, sum er so illa farin, at felagið, sum eigur hana hevur boðað frá, at hon er ónýtilig sum felagshús.

SUM HEILD er ætlanin illa lýst og tykist bert at hava tvey endamál: at spara pengar og forða fyri, at børn í Havn verða ansað av fólki við pædagogiskari útbúgving. Sostatt er henda »loysn« typisk fyri alt tað, sum eyðkennir afturhald og høgrakreftir: fyri tað fyrsta hetta, at alt, sjálvt okkara børn, verður metti í pening, fyri tað annað eitt gløðandi haturl til øll við eini útbúgving, sum ikki hevur til endamáls at framleiða vørur til profitt.

JAVNAÐARFLOKKURIN í býráðnum tók upprunaliga undir við einum uppskoti um ótraditionellu barnaansingarskipanir, sum kom frá býráðsins leiðslu. Men síðan er tað jú vorðið avdúkað, at endamálið við øllum hesum er alt annað enn tað, sum gagnar børnunum. Tá hetta varð avdúkað, mátti Javnaðarflokkurin sjálvsagt venda sær ímóti ætlaninum hjá býráðsmeirlutanum.

oddagrein

TAÐ tykist eingin ivi fera um, at hesar ótraditionellu barnaansingarskipanir stríða ímóti grein 32 í lóg um barnavernd. Harnæst stríða tær ímóti allari vanligari sømiligheit al tann tíð talan er um eitt eksperiment, hvørs fylgjur vit bert kunnu hóma.

Ein FYLGJAN, sum tó tykist rættilig eyðsýnd, er hendan: vit fara, um ætlanin gerst veruleiki, at fáa tvey sløg av børnum í Havn: eitt slag, sum verður so heppið at sleppa í vøggustovu/barnagarð og eitt slag, sum verður trokað inn í slumm og kjallara. Hetta er stór synd ímóti børnum eins og foreldrum og tann politikkur, sum liggur aftan fyri alt hetta, umboðar alt tað versta og harðrenda í borgarligum hugsanarhátti.

TAÐ stendur nú upp til landsstýrið at steðga hesum kyniska spæli við lagnu barnanna. Sum tann fyrsta samgongan í søguni, hevur hendan sitandi samgonga eitt punkt á skránni, sum eitur familjumál. Skal samgongan liva upp til hetta vakra punkt, má hon fyrst og fremst verja børnini móti tilvildarligum og hjartaleysum eksperimentum, sum teimum, ið fyri tíðina verða klakt í heilánum á borgarstjóranum í Havn.

jd

Málteigurin!

Tað skal verða langt frá mær at fara út í nakað blaðjak, hvat ið góðum ella minni góðum málburði viðvík. Men mær kemur fyri, at hetta við at nýta gott ella minni gott orðalag kemur ikki í eina fasta legu frá einum degi til annan.

Eg fari at loyva mær at nerta við orðið: nýggjár og nýttár.

Er tað nú so heilt vist, at nýttár er heilt ónýtiligt í okkara føroyska mál? Eg vil á ongan hátt gera meg klókari enn eg havi fingið skil ella vit til.

Eg havi altíð meint, at okkara mál er eitt orðaríkt mál. Tú kann siga eitt orð upp á so mangar mátar, og meiningin er eins og tann sama. Tá er málið ríkt.

Til dømis: »Eg gjørdi mær nýggjár árar til bátin, og so gjørdi eg mær eisini nýtt røður.

I hesum ferinum kemur væl bendingin uppi leikin. Tað var fleirtal við árunum, men eintal við røðrinum.

Fyri mær er hetta komandi árið eitt nýttár, tí tað gamla er við at fara aftur um ella aftur.

Min goði vinur Svenning Tausen!

Kunnu vit ikki koma til sættis um hasa málnýtsluna, við nýggj- og nýtt, tey eru eins, og ongin kann misskilja hvorki.

Tú hevur jú havt mangan góðan málteigin, og alt gott um tað.

Hetta eg nú fari at spyrja teg, er fyri meg, og ella mitt viðkomandi, nóg meira umráðandi. Heldur tú, at okkara mál er so niðrurindirkomið, at ein ikki kann gera mun á einum manni ella kvinnu? Hasi málburður er fyri mær so ræðuligur, at hann rennur eftir øllum firfettum. Formaður — Løgtingsmaður — Landsstýrismaður og so koma allir harrarnir. Nú eru vit soleiðis fyri, at vit hava kvinnur í Løgtinginum og Landsstýrinum. Eg havi áður nortið við hetta nú umrødda, men eg siggi ógvuliga lítið til nakra

broyting, ikki so mikið sum tað er tikið til umrøðu. Eg vil ikki taka nakað frá teimum málkonu, men at meta seg at vera málkonan, og so ikki hava orð fyri manni ella kvinnu, tað er neyðarsligt. Eg sá nú ein dagin í einum av okkara bløðum: »M.a. figgjarmálaráðharrin« — og fyri at full figgja hetta mishátta orðið, so stóð hann afturat, so sjálvt um øll vita, at tað er talan um eina hon — hana ella hennara. (T.v.s. kvinnuna).

At okkara mál er so neyðarsligt, tí vil eg mót-mæla.

Gott í teg Svenning! Sig mær nøkur orð í málteiginum hvat tú heldur um hetta alt.

Eg veit, at tú er málkonur, og vil eg longu nú siga tær takk.

Vinarlig heilsan
Gott nýttár.

Hentzer Joensen

Stovnar og metingar

Hugnaligt at seta seg við fyrstu bløðinum nú aftan á høgtíðina.

I Sosialinum fangar greinin hjá Tummas Arabo.

Hon viðger samrøðu, sum Jólásosialurin hevði við komandi fiskivinnustjóran Kjartan Hoydal, sum Landsstýrið valdi nú beint undan høgtíðini.

Sum heild er hann fegin um hetta skilgøða prát, sum tikið verður til, og lovar at »Javnaðarflokkurin vil vera við til at gjøgnumføra nógvar av teimum tankum, ið har vóru frammi. Lat ongan iva vera um tað«. Sigur Tummas.

Síðani lesi eg, at hann hinvegin er heilt hugstoyttur, at Kjartan heldur at alingin nátturliga hoyrir undir Fiskirannsóknarstovuna.

Nú sigur Tummas bart út: »Hetta er skeivt... Aliráðið hevur ein sokallaðan skrivara, sum má metast at vera »alistjóri« ið skal samskipa alt virksemi innan alivinnuna, og soleiðis eigur og má tað vera«.

Gruni eina løtu, komi av hesum at hugsa um søguna sum Jóannes av Skarði las í útvarpinum fyrinokrum árum síðani. Sagan nevndist »Gamli maðurin og havið«. í Hemmingway hevði skrivað.

Nú eg hugsi um søguna haldi eg meg kunna hóma hvussu tað ber til at hesir skilamenn hugsa so ymskt um alingina, teir tosa jú um sama mál?

Men lat okkum minna okkum aftur á søguna: Alingin er sjálvandi hin ovurstóri svøðfiskurin.

Jákup Sverri Joensen egndi fyrstu ferð fyri fiskin í 1961. Tað fekt nevnliga samband við Frank Bregnballe á sila-royndarstöðini í Danmark. Í 1964 nippaði væl í, og tá egnat var rættiliga fyri flundru í 1965, varð fast millum alifiskin og Fiskirannsóknarstovuna av álvara.

I 1966 kom Júst í Túni at draga við, og tók rættiligt dik á í 1967, enn saman við Fiskirannsóknarstovuni. I 1970 rendi fiskurin tá á høvðið, og Landsstýrið mátti »easa í«. Júst gavst í 1973, og síðani hevur Fiskirannsóknarstovan eina drigið snørið, sum nú at P/F Fiskaaling. — Tó við oljusstudningi frá Landsstýrinum.

I 1976 var fiskurin komin upp í hálfan sjógv, men rendi so enn einaferð á høvðið.

Guttorm Djurhuus og aðrir tóku eitt stutt tær við í 1978.

I 1980 hvitnaði undir borði, og seks mans koma at hjálpa at draga. Fleiri

møddust tó og fullu frá aftur.

Ikki fyrr enn í 82 kom fiskurin rættiliga í ljós-málar, og síðani kenna flest øll søguna um hin ómetagliga stóra alifiskin.

Munurin í sjónarmiðinum hjá Kjartani og Tummasi kann koma av, at tá Kjartan mynstraði á Fiskirannsóknarstovuni í 1971 var longu fast, og Kjartan hevur síðani verið við bátum nógvar av hesi tí, og hevur sæð væl av tilgongdini.

Hinvegin kann hugasat at Tummas neyvan hevur givið sær stórvægis far um henda einsamalla bát ið hevur strist við at fáa fiskin at borði.

Nú fiskurin liggur og brestir í vatnskorpun streyma sjálvandi fólk og stovnar til, og vilja vera við til at skera upp. Hetta er sjálvandi bæði rætt og neyðugt, tí fiskurin visir seg at vera størri enn flest høvdu grunað.

Øll eru vit helst á einum máli um at skera má við skili, tó sum vant ikki um hvussu best er at skera fiskin, hvør ið skal hava finningafisk, bátspart o.s.fr.

Fara vit aftur til søguna hjá Hemmingway, so minnst vit at fiskurin í tí søguni fekk ein syrgiliga enda:

Tá fyrsti hávurin, ið var varugur við fiskin, hevði